

Aleksandra Majchrowska, Uniwersytet Łódzki

Czy płace dostosowują się do sytuacji na regionalnych rynkach pracy w Polsce? Empiryczna weryfikacja krzywej płac

Celem opracowania jest weryfikacja krzywej płac dla Polski czyli odpowiedź na pytanie czy płace dostosowują się do sytuacji na regionalnych rynkach pracy. Zgodnie z koncepcją krzywej płac zaproponowaną przez Blanchflowera i Oswald (1990, 1994) istnieje ujemna zależność pomiędzy sytuacją na regionalnym rynku pracy a poziomem płac. Podstaw teoretycznych autorzy powyższej zależności upatrują na gruncie modeli negocjacji płacowych oraz modeli płac wydajnościowych.

Blanchflower i Oswald (1994) przeanalizowali powyższą zależność dla kilkunastu państw stwierdzając, że pomimo różnic instytucjonalnych, elastyczność płac względem stóp bezrobocia była na podobnym poziomie, ok $-0,1$. Od tego czasu analizy krzywej płac prowadzone były w kilkudziesięciu państwach. Jeżeli chodzi o Polskę to analizy krzywej płac dla pierwszej połowy lat 90. (Duffy, Walsh, 2001 oraz Blanchflower, 2001) wskazywały, że elastyczność płac była zbliżona do wartości $-0,1$. Kolejne badania (Iara, Traistaru, 2004 dla lat 1992-99 oraz Rogut, 2007 dla lat 1995-2005) wskazywały na niższą wartość (od $-0,05$ do $-0,06$). Podobne szacunki uzyskali dla okresu 1999-2010 Baltagi i Rokicki (2013).

To opracowanie jest kontynuacją wcześniejszych analiz krzywej płac podjętych przez autorkę (patrz Rogut 2007). Zostały rozszerzone o nowe dane. Po drugie, wzorując się na Baltagi, Blien, Wolf (2012) podjęto również próbę odpowiedzi na pytanie, czy elastyczność płac względem stóp bezrobocia jest zróżnicowana w zależności od rodzaju regionu, wielkości jednostek pracodawców oraz stopnia konkurencji. W przeciwieństwie do Baltagi i Rokicki (2013) analizy prowadzone są na danych dotyczących płac w przekroju regionów, pochodzących ze sprawozdań pracodawców, a nie danych indywidualnych, pochodzących z odpowiedzi respondentów, które mogą być zaniżone. Ponadto po raz pierwszy analizy krzywej płac prowadzone są nie tylko w przekroju województw (NUTS2), ale też powiatów (NUTS4). Badany okres (lata 2002-2012) wynika z dostępności danych statystycznych. Parametry statycznej krzywej płac szacowane były zarówno metodą najmniejszych kwadratów z uwzględnieniem efektów indywidualnych, jak też metodą zmiennych instrumentalnych, instrumentując bieżące wartości stóp bezrobocia ich pierwszymi opóźnieniami (por. Baltagi, Rokicki, 2013).

Przeprowadzone analizy statycznej krzywej płac dla Polski wskazują, że w przypadku danych wojewódzkich elastyczność płac względem stóp bezrobocia wynosi $-0,096$, dla powiatowych rynków pracy jest ona nieznacznie niższa i kształtuje się na poziomie $-0,087$. Wartości testu Hausmana potwierdzają, że stopa bezrobocia jest endogeniczna.

Wyniki wskazują również, że elastyczność płac jest różna w poszczególnych etapach cyklu koniunkturalnego. W latach 2002-2005 była ona dodatnia i nieistotna. W okresie dobrej koniunktury (2004-2008) była ona ujemna, istotna statystycznie i kształtowała się na poziomie $-0,1$. W latach 2009-2012 była ujemna ($-0,025$), ale nieistotna statystycznie. Potwierdza to, że płace są elastyczne w okresie ożywienia gospodarczego, natomiast zawierane kontrakty płacowe oraz czynniki instytucjonalne (np. płace minimalne) powodują, że trudno je obniżyć w okresie osłabionej koniunktury. Potwierdzają to kolejne szacunki, zgodnie z którymi elastyczność płac jest znacznie niższa w powiatach o niskim poziomie wynagrodzeń ($-0,04$ dla pierwszego kwartyła płac).

Przeprowadzone analizy wskazują ponadto, że elastyczność płac zależy też od wielkości jednostek pracodawców. W powiatach z dużą liczbą przedsiębiorstw zatrudniających co najmniej 250 osób elastyczność płac względem stopy bezrobocia na lokalnym rynku pracy jest niższa niż w tych, gdzie dużych jednostek jest mniej. Wynosi ona $-0,13$ dla pierwszego i drugiego kwartyła, $-0,11$ dla kwartyła trzeciego i $-0,08$ dla obserwacji w kwartylu czwartym. Niestety nie udało się potwierdzić hipotezy o istotnym wpływie stopnia konkurencji (mierzonego liczbą jednostek gospodarczych na mieszkańca) na wielkość elastyczności płac względem stopy bezrobocia. W dalszych analizach krzywej płac dla Polski uwzględniony zostanie dynamiczny charakter zależności oraz współzależności przestrzenne pomiędzy lokalnymi rynkami pracy.

Słowa kluczowe: krzywa płac, elastyczność płac, regionalne rynki pracy w Polsce. JEL: R23.